

Шейн Н.С.,
студентка, 5 курсу, 1 групи, Інституту підготовки
юридичних кадрів для Служби безпеки України
Національного юридичного
університету імені Ярослава
Мудрого

ДЕТЕРМІНАНТИ СКОЄННЯ УМИСНИХ ВБИВСТВ

Анотація: Статтю присвячено причинам та умовам скоєння умисних вбивств. На основі аналізу, узагальнення й систематизації наукових джерел наведено детермінанти злочинності, які характеризують вчинення даної категорії злочинів. Зроблені у статті висновки можуть слугувати

орієнтованим напрямком держави у сфері профілактичної діяльності.

Abstract: This article is dedicated to the causes and terms of deliberate murders' committing. The determinants of criminality, which characterize committing of this category of crimes are pointed out on the basis of analysis, generalization and systematization. Conclusions made in the article may serve as oriented state's direction in the sphere of preventive activity.

Ключові слова: злочин, умисне вбивство, причини і умови вчинення умисних вбивств.

Key words: crime, deliberate murder, causes and terms of deliberate murders' committing.

Одним із основних елементів правової держави є забезпечення прав людини і громадянина, що полягає у закріпленні державою системи юридичних гарантій прав людини і громадянина. А саме тому, людина, її життя та здоров'я – найважливіші соціальні цінності у нашому суспільстві, що охороняються основним законом - Конституцією України. Відповідно до якої, стаття 3 передбачає, що людина, її життя та здоров'я, честь і гідність, недоторканість і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Зокрема стаття 27 Конституції безпосередньо присвячена проблемі захисту життя людини: «Кожна людина має невід'ємне право на життя. Ніхто не може бути свавільно позбавлений життя. Обов'язок держави - захищати життя людини. Кожен має право захищати своє життя і здоров'я, життя і здоров'я інших людей від протиправних посягань».

Актуальність виявлення причин та умов умисних вбивств - важко переоцінити, адже це пов'язано з тим, що завдяки правильному з'ясуванню та побудові механізмів запобігання та відвернення негативних наслідків даного виду злочинів залежить досягнення основної мети будь-якого кримінологічного дослідження – підвищення ефективності запобігання злочинності.

Питання кримінологічної характеристики умисних вбивств розглядалися багатьма вченими, серед яких зокрема: Алексєєв А.І., Антонян Ю.М., Бобков В.І., Баулін Ю.В., Валуйська М.Ю., Голіна В.В., Данишин І.М., Джужа О.М., та інші.

Якщо в суспільстві існує злочинність, то постає питання, що її породжує, тобто детермінує. Детермінувати (від лат. *determinare*) означає породжувати, припускати, обумовлювати. Уявляється, що найбільш плідною методологічною базою для пояснення джерел злочинності можуть служити такі принципи і закони діалектики, як закон про загальний, універсальний зв'язок предметів і явищ всесвіту, концепція соціального детермінізму, принцип історизму, вчення про діалектичні протилежності, вимоги системного підходу при дослідженні соціальних явищ і процесів. Вирішуючи проблеми детермінації злочинності, кримінологія повинна користуватися цими перевіреними роками філософськими положеннями[5, с. 29].

В умовах сьогодення України ми можемо вести мову про різні чинники, що можуть впливати на зростання рівня вчинення злочинів проти життя, зокрема таких, як умисні вбивства. Оскільки окрім алкоголізму, наркоманії, неповаги окремих осіб до встановлених у державі загальноприйнятих суспільних норм поведінки додався ще й збройний конфлікт на Сході нашої держави.

Чинний кримінальний кодекс України передбачає покарання за вчинення злочинів проти життя особи, серед яких зокрема і таке суспільно небезпечне діяння як умисне вбивство (ч.1 ст. 115 КК України).

Розглядаючи причини та умови насильницької злочинності Голіна В.В. зазначає, що вони залежать від набору криміногенних явищ, а також структури і процесів, що становлять основу міжособистісних криміногенних конфліктів, і на підставі цих критеріїв виділяє чотири групи умисних вбивств: 1) сімейно-побутові; 2) ситуаційні; 3) ті, що заздалегідь плануються; 4) патологічні. При цьому для кожної групи характерною є наявність особливостей причинно-наслідкового комплексу[2, с. 93-98].

Але існують інші думки науковців, які до основних причин та умов вчинення насильницьких злочинів відносять ті, що пов'язанні з формуванням агресивно-насильницької спрямованості особи, а також із незадовільною діяльністю правоохоронних органів. До яких вони зарахували такі фактори:

- а) вирішення сімейних конфліктів через насилля (бійки, жорстокість);
- б) негативний вплив мікросередовища в побуті й за місцем навчання;
- в) вплив пропаганди жорстокості, сексу, збагачення за будь-яку ціну, цинічне ставлення до оточуючих, людської честі та гідності;
- г) недостатній рівень розкритих злочинів[3, с. 259-261].

Долгова А. І. серед чинників, які зумовлюють виникнення кримінального насильства виділяє такі:

- 1) спотворене формування особистості з раннього віку, що характеризується озлобленістю, жорстокістю, заздрістю в середовищі, що визнає насильство як звичайне вирішення проблем;
- 2) алкоголізм та наркоманія, статева розбещеність, серед яких часто виникають конфлікти;
- 3) специфічні погляди, традиції, звички стосовно вирішення конфліктів насильницьким шляхом (наприклад помста) [1, с. 583-584].

Враховуючи вищезазначені фактори, варто звернути увагу на слушне зауваження Валуйської М.Ю., яка зазначає, що «... моральне обличчя вбивці характеризується викрешеною системою цінностей, що позначається на різноманітних негативних особистих властивостях і якостях злочинців цього виду. Спільними для всіх видів вбивць є такі риси, як егоїзм, цинізм, неповага до найважливіших благ суспільства» [4, с.12].

Аналізуючи усе вищевказане можна зробити висновок, що у більшості випадків підставами та умовами вчинення злочинів проти життя особи є чинники пов'язані із занепадом системи моральних цінностей. Отже, профілактична діяльність держави повинна спрямовуватися перш за все на ці напрямки.

Список використаних джерел:

1. Криминология: учеб. для вузов / под общ. ред. А.И. Долговой. – [3-е изд., перераб. и дополн.]. – М., 2005.
2. Криминологія: Загальна та Особлива частини: підруч. / І.М. Даньшин, В.В. Голіна, М.Ю. Валуйська та ін.; за заг. ред. В.В. Голіни. – [2-ге вид., перероб. і доповн.]. – Х., 2009.
3. Александров Ю.В. Криминологія: курс лекцій / Ю.В. Александров, А.П. Гель, Г.С. Семаков. – К., 2002.
4. Валуйська М.Ю. Криминологічна характеристика осіб, що вчинили умисні вбивства при обтяжуючих обставинах: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.08 / М.Ю. Валуйська. – Х., 2002.
5. Криминологія: Загальна та Особлива частини: підручник / І. М. Даньшин, В. В. Голіна, М. Ю. Валуйська та ін.; за заг. Ред. В. В. Голіни. – 2-ге вид. перероб. і доп. – Х.: Право, 2009. – 288 с.

Міністерство освіти і науки України
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого

ЗЛОЧИННІСТЬ У ГЛОБАЛІЗОВАНОМУ СВІТІ

Матеріали XVI Всеукраїнської кримінологічної
конференції для студентів, аспірантів та молодих вчених

(м. Харків, 12 грудня 2017 р.)

За загальною редакцією
професора *А. П. Гетьмана* і професора *Б. М. Головкина*

Харків
«Право»
2017

УДК 343.9.01:005.44
ББК 67.61я431
З-68

Редакційна колегія:
проф. А. П. Гетьман,
проф. Б. М. Головкін,
канд. юрид. наук, доц. О. В. Ткачова,
канд. юрид. наук, ас. О. В. Таволжанський,
канд. юрид. наук, ас. Н. В. Сметаніна,
канд. юрид. наук, ас. К. Д. Кулик,
канд. юрид. наук, ас. О. О. Шуміло,
ст. лаб. К. С. Остапко

Злочинність у глобалізованому світі : матеріали XVI Всеукр.
З-68 кримінол. конф. для студентів, аспірантів та молодих вчених (м. Харків, 12 груд. 2017 р.) / за заг. ред. А. П. Гетьмана і Б. М. Головкіна. – Харків : Право, 2017. – 420 с.

ISBN 978-966-937-307-6

ISBN 978-966-937-307-6

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2017
© Оформлення. Видавництво «Право», 2017